

Bij het vliegen hadden allebei opvallend scherpe witte of witgele dwarsbandjes op de vleugels. Mogelijk heeft de lage zon de kleur wat geïdealiseerd, maar de beestjes waren in elk geval dadelijk als heel mooie vogels te zien. Het wijfje heeft de kleuren iets doffer en niet zoo'n schelle witte kraagvlek.

Amsterdam, 17 Januari 1933.

S. PINKHOF.

De fraaie teekening liet geen twijfel. Het waren roodborst-tapuiten. Deze worden 's winters heel zelden waargenomen. De heer Burdet zag een mannetje op 24 December '32. T.

**Het leerzame Puttertje.** In het Journal für Ornithologie van Januari 1933 vinden wij van Dr. J. A. Bierens de Haan een bijzonder aardige studie over den putter en zijn vaardigheid in het ophijscen van drinkwater en het aanhalen van zijn karretje met voeder. Het blijkt, dat het vogeltje reeds bij Plinius om zijn kunstvaardigheid wordt geroemd en Albertus Magnus geeft ± 1250 een duidelijke beschrijving van de putterij. In het grootste deel van Europa hebben dus eeuwenlang de putters geput. Alleen in Nederland hebben ze hun naam aan dat bedrijf ontleend. Voor Engeland wordt wel de naam Draw-water vermeld, maar het beest heet daar toch altijd Goldfinch, bij de Duitschers Stieglitz of Distelfink, bij de Franschen Char-donneret. Trouwens bij ons bestond de naam Distelvink ook al vroeg; eerst in de zestiende eeuw komt de „putter” duidelijk te voorschijn.

Na deze historisch-taalkundige uiteenzetting komt Bierens de Haan tot zijn eigenlijke werk. Hij probeerde het kunstje te leeren aan drie puttertjes en bovendien aan een paar groenvinken, een schildvink, een kneu en een paar sijsjes. Het bleek, dat alleen de putters het konden leeren en van hen alweer één veel vlugger en vollediger dan de beide andere. Het komt er namelijk niet alleen op aan, om het wagentje met voeder op te trekken (dat gebeurt met den snavel) maar ook om je poot op het touwtje te zetten, om te maken, dat het niet weer terug rolt. Dit nu had putter A direct te pakken. Bierens de Haan had zich er eerst van verzekerd dat de putters, waarmee hij zijn proeven nam, nog zonder eenige ervaring waren. Het „leeren” zelf ging heel eenvoudig en bestond alleen hierin, dat de vogel eerst het wagentje vlak voor zich kreeg, zoodat hij er gemakkelijk uit kon eten en dan werd het telkens een eindje verder aan het touwtje op het hellend vlak neergelaten. Van „dierenkwelling” dus geen sprake.

Het blijft voorloopig een raadsel, waarom juist de putter tot deze handelingen in staat is. Bierens de Haan vermoedt dat koolmeezen het misschien ook zouden leeren, want men heeft wel waargenomen dat die een pinda, die aan een touwtje aan een tak hangt met snavel en pooten weten in te palmen.

Nog een vraag: worden tegenwoordig in ons land nog veel puttertjes in kooien gehouden? T.

**Ponera coarctata.** In aansluiting op een bericht over deze mier, geplaatst in de aflevering van Januari 1932 is het misschien nuttig, even melding te maken van een nieuwe vondst van dit diertje op 3 Juni 1932: een eenzaam individu, wandelend in het gras.

Op 15 Juli werd ongeveer op dezelfde plaats het nestje gevonden. Het lag 8 cm. onder den grond. We vingen 6 werksters, zagen geen koningin en vonden 8 poppen en 4 larven. Daar één werkster ontsnapte en we er op 3 Juni al één vingen, zijn er minstens 8 werksters geweest.

In een klein gipsnestje deden ze het slecht, ondanks goede verzorging. De gele poppen verschrompelden en werden opgegeten. Twee larven verpopten op 24 Juli, één daarvan kwam uit op 27 Augustus. De jonge werkster is echter geel gebleven, nooit uitgekleurd. In den loop van het najaar hebben ze weer huisgehouden als kannibalen, zoodat ik op het laatst twee lijken overhield. Jammer.

Nijmegen, 6 Febr. '33.

LEOPOLD VERHAGEN O.E.G.A.

**Een demonstratie.** Het is haast niet te gelooven. Het Kanton Tessino maakt deel uit van den Zwitserschen staat. Doch in taal en mentaliteit hebben de Tessineezen meer van de Italianen en dan nog al van de ouderwetsche op den koop toe. Vele Tessineezen kunnen zich niet neerleggen bij de Zwitsersche wetten voor jacht en vogelbescherming en de „Kantonsrat” Carlo Censi had daarom een motie ingediend om te verkrijgen dat in Tessino leeuwerikken, vinken en andere zangvogels tot jachtwild verklaard zouden worden. Natuurlijk verwierp Bern die motie. Als protest daartegen organiseerde de Touring Club van Tessino een autotocht met 230 personen naar de Italiaansche stad Bergamo en hield daar een „protestmaaltijd”, waar drieduizend leeuwerikken, roodborstjes, meezen, vinken etc. werden verorberd. Ik vind Censi met een s gespeld. Moest dat eigenlijk niet een c wezen? Intusschen gaat het er tegenwoordig met de vogelbescherming in Italië al beter uit zien. JAC. P. TH.

**De Ibis in Nederland.** Lezende in De Levende Natuur van December zag ik daar eenige waarnemingen van Ibissen. Nu heb ik 4 April 1932 een Ibis waargenomen bij het Groote



Waschmeer. Ik vertrouwde mijn eigen oogen niet en daarom heb ik u er niet eerder melding van gemaakt. Maar in een van de Geulkampen van de N. J. N. sprak ik er met Luuk Tinbergen over en hem leek het ook niets anders of het moest een Ibis zijn. Ik zag hem van dichtbij overvliegen en had goed licht. Er was geen plekje wit aan het dier te bekennen. De vleugels waren nog al breed, de snavel was naar beneden gebogen en tot aan het eind toe dik. Het dier was bij zwart af en kleiner dan ik me vroeger uit afbeeldingen had voorgesteld, zoo op het oog kleiner dan een wulp, waarmee verwarring is uitgesloten.

Utrecht, 2 Januari 1933.

CONNY DESPLANQUE.

**Rectificatie.** In de onderteekening van het artikel over „Determinatie der resten van insecteneters in uileballen” in het Februari-nummer van dit tijdschrift, is een vergissing gemaakt. Dit artikel is n.l. niet door de heeren Joh. Böhmers en A. C. V. van Bemmelen geschreven, doch alleen van de hand van den heer A. C. V. van Bemmelen, zoodat de heer Böhmers in geen enkel opzicht voor den inhoud mede aansprakelijk is.

Red.

#### GEVRAAGD:

Strijbos: Hoe heet die vogel? Deel I; gevuld. Prijsopgaaf Dr. A. Schierbeek, Verhulststraat 14 Den Haag.

Buekers, P. G., Onze vogels. Ons exemplaar is oud en kapot en het is uitverkocht. Adres: Openbare Leeszaal en Bibliotheek te Zutphen.

Otto Warburg: Die Pflanzenwelt, 3 dln. en Faber Geologie van Nederland. Prijsopgaaf aan N. A. Bernhard, Parnassusweg 14III, Amsterdam-Z.

Plaatjes van Droste-albums Indië en Bali in ruil voor Verkade's Cactus-plaatjes en Van Delft's Hoe heet die vogel? Adres: J. Riedijk Jr., Vogelkersstraat 6, Den Haag.

#### AANGEBODEN:

Verkade's Album, Zeewateraquarium en terrarium geheel gevuld in ruil voor Verkade's Album, Bloemen in onzen tuin. H. G. van den Horn, Padjedijk 10, Purmerend.

Album Verkade (gevuld) Zeeaquarium en Terrarium f 3.00. Jaargang 1932 van Natura f 1.25 (12 afl.). Reiskroniek der N.R.V., mooi plaatwerk, 12 afl. f 1.25 (5de jrg.). Halve jrg. van de Reiskroniek der N.R.V. 6de jrg. f 0.62. Aus der Heimat, jrg. 1926, 1927 en 1928 a f 1.00 p. jrg.

Adres: Mw. G. J. Kerbert. Alb. Thijml. 7, Santp. „Flower Cottage”. Porto v. koopers. Geen antw. binnen 4 d. dan verkocht.

Warburg: Pflanzenwelt, deel I, geb. f 3.75. Max Schulze: Die Orchidaceen Deutschl., Deutsch Oesterr. u. d. Schweiz met 70 gekl. pl. geb. f 5.50. Strasburger, Noll c.s.: Lehrbuch der Botanik für Hochschulen 15e Aufl. geb. f 3.75. Ricken: Die Blätterpilze Band I Text, Band II 112 kolorierten Tafeln geb. samen f 6. Prof. Kieffer: Die Gallwespen en Dr. Enslin Blatt und Holzwespen geill. f 2.50. Schmeil-Fitschen: Flora v. Deutschl. met 1000 figuurtjes f 1.50. Senn: Flora der West-Alpen mit 144 farb. Taf. f 2.50. Gowans's Nature books Reptiel life, Freshw. fishes, Toadstools at home en Wild flowers, elk 64 fotogr. opn. samen f 1.20. De Vries: De wonderen van het heelal 2 dln. gec. met vele afb. f 10. Willkomm-Köhne: Bilderatlas des Pflanzenreichs mit 124 Farbendrucktafeln geb. f 4. Dr. Geerts: Begins. der plantk. (= 1e deel Leerboek) en Leerboek 2e deel samen f 1. Smolik: Röntgenstrahlen f. 0.50. Thomé: Leerb. Dierk. 2e deel (gewervelde d.) 1916 f 0.50. Rabes: Hinaus ins Freie geb. geill. f 1. Dr. Esscher: De gedaanteveranderingen onzer aarde geb. f 2.50. Boerman-Knip: Nat. Hist. v. d. Hoofdakte f 2. Garjeane: Kern Plantk. Idem Dierk. samen f 1.25. Obermeyer: Unsere wichtigsten Pilze geb. folio met 24 farb. Taf. f 1.50. Schierbeek en Valkema: Dierkunde 2 dln. met 2 platenatlasjes samen f 2.50. Verkade Albums: Lente, Zomer, Herfst, Zuiderzee, Bosch en Heide, Naardermeer compleet à f 2.50. Winter (half gevuld) f 1.25, Zuiderzee (driekwart gev.) f 1.25, Vecht (bijna gev.) f 2, Blonde duinen (bijna gev.) f 2. Schuster: Mathematik für jedermann (niedere und höhere M.) geb. f 2. Dr. Ludwig Klein: 1. Waldbäume u. Sträucher; 2. Waldblumen und Farne; 3. Wiesenpflanzen; 4. Unkräuter; 5. Sumpfw. u. Wasserpfl.; 6. Ziersträucher und Parkbäume elk met pl.m. 100 farb. Tafeln; samen f 12. Mentor Spiegelreflex camera 9/12, met Zeiss' Tessar 4,5 f. 18 cm. met leeren tasch f 120. Porto voor kooper. Geen antw., dan verkocht. Adres: M. Mommers, Hoofd der school Heer (L.).

Natuurh. Maandblad Jaarg. 19, 1930 (waarin P. Hens, Avifauna van Limburg, 1e Aanvulling) in afl. à f 1.50. Adres: Mr. Fr. Haverschmidt, Kromme Nieuwe Gracht 50, Utrecht.